

KEMENESALJA

Megjelenik minden vasárnap reggel.

Előfizetési ár: negyedévre 2 pengő, félévre 4 pengő, egész évre 8 pengő.

Hirdetés díja előre tizetendő.

POLITIKAI LAP.

Felolós szerkesztő és kiadó:

DINKOREV NÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Dinkorev Nándor könyvnyomdája Cselekedőkön ide intézendők a szerelmi részt illető közlemények hirdetések és mindennemű pénzületékek

Támogassuk a hazai termelést.

II.

A múlt számunkban között gazdasági cikkünkben kifejtettük, hogy miért kötelessége minden magyar embernek támogatni a hazai ipartermékeket. Rövid fejtegetésünkben merthellett minden fogyasztó, hogy mi az előnye a hazai ipar támogatásának és milyen súlyosan esik a latba, ha az idegen ipari termékeket vesszük, fogyasszuk.

De van az éremnek egy másik oldala is, az pedig a magyar mezőgazdasági termelésnek az erőltetett iparfejlesztéssel való elnyomása, elhanyagolása. Az iparszak, a kartelleknek szabadoneresztése, az ipari termékek árának okatlan és ésszerűtlen fejemelése, megdrágítja az életet, lehetetlenné teszi a magyar mezőgazdaság boldogulását, modernizálását.

Elhanyagolt, modernizálatlan mezőgazdaságunk nem tud lépést tartani a külfölddel, minőség tekintetében nem vagyunk képesek utolérni a külföld modernizált mezőgazdaságának termény minőségét. Azért nemhogy csak szomszédaink nem vesznek tőlünk jóformán semmi mezőgazdasági terményt, de jóindulattal, velünk szimpatizáló országok sem vesznek tőlünk azért, mert termésünk minőségre nézve gyatra, elmaradott.

Ha a külföldiek mezőgazdasági terményt vesznek, pénzüért megnézik azt. Jó árért inkább többet fizetnek. A magyar gabonának, állatnak, baromfinak, tojásnak külföldi elhelyezését megnehezíti az, hogy sokféle buzárt, állatot, baromfit, tojást termelünk. Legujabban állami támogatással megindult baromfitenyésztési lázban ismét olyan a kapkodás, annyi féle tyukot tenyésztettek, hogy a végén éppen úgy járunk velük, mint a buzánkkal. Annymra nemisítették azt is, hogy teljesen lerontották a magyar buza külföldön való jó hírnevét és ma már illetékesek azon törik a fejüket, hogy lehetne visszatenyésztetni az acélos piros szemű, nagy fajsúlyú, jó lisztet adó, a külföldön is mindig keresett magyar buza minőségét. Így vagyunk a sertéseinkkel is. A régi zsirsertés, a híres mongolicát összevissza keresztezték és alig lehet eltalálni, hogy milyen is a mai sertés anyagunk.

Lengyelországban legutóbb állami felügyelet alá vették a sertés tenyésztést és a hízalásra is felügyelnek és csakis bizonyos fajtájú sertéseket szabad hízalni azért, mert így egyforma minőségű jó anyagot kapnak, amit azután könnyűszerrel tudnak külföldön értékesíteni.

Ugy halljuk, hogy a magyar földművelésügyi kormányzat beakarja vezetni

a földmives termékek márkázását, ami annyit jelent, hogy a kiválóatott, külföldre szánt terményeket állami bélyegzővel látják el, azok minőségéért az állam vállalja a teljes garanciát. Régebben már bevezették a márkázást a zsirra, vajra, most ujabban a tojásra is bevezetik.

Igy lassan, lépésről-lépésre majd talán sikerül visszazerezniünk az elvesztett jó hírnevünket és külföldi piacunkat.

Sajnos azonban, a magyar mezőgazdaság annyira elszegényedett, a degenített ipar, a kartellek mohósága annyira hegybe nőtt, hogy nem tud megbirkózni a magas ipari termékek árával. Jövedelméhez képest igen megszorodtak a közterhek is és éppen azért nem képes a mezőgazdaságot modernizálni, sőt éppen visszafejlődés észlelhető a mezőgazdasági téren.

A magasabb földmives műveltségű országokban nagyobb az átlagtermés, mint nálunk. Dániában, Hollandiában, Belgiumban, Németországban a gazdaság modernizálása következtében kétakkora az átlag termés, mint nálunk. Husz évi statisztika kimutatja, hogy egy lépést sem haladtunk előre gazdasági téren, átlag termésünk ma sem nagyobb, mint volt husz évvel ezelőtt, viszont a gazda helyzete sokszorta rosszabbá, tartatlanná vált azért, mert a mezőgazdasági terményeiért az ipari termékek megdrágulása miatt felét sem kapja, mint husz évvel ezelőtt.

Hogy mennyire kirívó az ipari termékek és a mezőgazdasági termények közötti árkülönbség, lássuk az alábbi összehasonlítást: ki van mutatva, hogy a buza ára 50 év óta nem volt olyan alacsony, mint most. A gazda helyzete azonban 50 év előltnél sokkalta rosszabb, mert akkor az ipari és földmives termékek ára között nem volt olyan nagy különbség, mint most. A buza mai ára a békebeli árának csak 56 százaléka. Ez azt jelenti, hogy azért a buza mennyiségért amelyért ezelőtt 100 pengőt adtak, ma csak 56 pengőt kap a gazda. A buza ára az utolsó béke évben 25—26 pengő volt, ma pedig csak 14 pengő. Míg a gabonaárak ilyen alacsonyak, az ipari termékek előállításához szükséges nyersanyag, mint pl. a gyapju a békebeli árának csak a 72 százaléka, azért hallatlan, hogy a gyapjuszóvetl a békebelinek kétszerese, a pamutszóvetl és a jutaszák ára is majdnem ugyanannyi!

Békében egy mázsa búzáért egy mázsa vasat lehetett kapni, ma ezért két mázsa kell, egy pár csizma egy mázsa buza volt, ugyanezért ma négy mázsa kell, a békebeli egy pengős kalapért ma tíz-tizenkét pengőt kell fizetni.

(F. köv.)

Falusi földmives népünk új pipadohánya.

Igy kell nevezni azt a pipadohány fajtát, amit most bocsájtott közfogyasztásra a Dohányjövődék. A falusi nép felsőtt lérfiainak ma az a dohány megfelelő, amely nemcsak jó, hanem olcsó is. A gondzó pipának ma nem szabad a zseb gondjait szaporítani. Viszont kétségtelen, hogy egy jó pipadohány nagyon szükséges néha az ember jövedelvére derítésére az élet mai súlyos bajjaival való küzdelmében. Vegyes tétel, mely pipadohány a neve annak az új pipadohány fajtának, amit néhány nap óta csomagonként 20 fillérével árusítanak a trafikokban. Sok száz szakértő dohányos kipróbálta ezt a dohányt, míg a Dohányjövődék igazgatósága rászánta magát, hogy árusításra bocsássa. A szakértők mind úgy találták, hogy ez a dohány nagyon jó ízű, jól égő, a dohányos ember szervezetre semmi káros hatással nem bíró füstölni való. A dohányok körülbelül fele része magyar, a többi része pedig külföldi származású. A gyártásnál használt új eljárások kivesszik a dohányt azokat az alkatresezt, amelyek a dohányt rossz ízűvé, erőssé és rosszul égővé teszik. A cél az volt, hogy a legszegényebb ember is hozzá tudjon jutni jó és egészséges pipadohányhoz. A magyar falusi nép ismert takarékosági elveinek járt a kedvében a Dohányjövődék, amikor ezt a dohányfajtát a maga szakértőivel ki-munkáltatta. Nincsen a világon egy ország sem, ahol ilyen olcsón jó minőségű dohányt lehetne vásárolni. A mai időkkel jár, hogy ezt a falusi népek szánt jó dohányt bizony bőven fogják vásárolni a városiak is, mert hiszen manapság ugyancsak kevés ember van hazánkban, aki szivesebben ad 20 fillért a jól élvezhető dohányért, mint 60 fillért vagy pláne 1 P-t, az új dohány a magyar dohány fogyasztását fogja gyarapítani. Ez pedig szükséges ahhoz, hogy az olyan sok munkás embernek és termelő gazdának jó kereset adó dohánytermelés minden olyan faluban meghonosítható legyen, ahol a föld arra való.

A Nemzeti Bank adománya az országos nyomorenyhitő akció céljaira. A népjóléti munkügyi miniszter felkérte a budapesti pénzületézeteket, hogy az inségek megsegítésére szervezett országos nyomorenyhitő mozgalmat adományaikkal támogassák. Erre a felhívásra a Nemzeti Bank 20.000 pengőt adományozott. A miniszter meleg hangu levélben köszönte meg a Nemzeti Bank adományosságát és levelében hangsúlyozta, hogy az adomány nemcsak anyagi szempontból számottevő, hanem mint példaadás nagy erkölcsi értéket jelent.

H I R E K.

A biboros hercegprímás szöveget intezelt papjához, hogy a mai ünnepes időben óriák híreiket a fejtűzéstől, az egymással való versengéstől, a dőzsöléstől és mulattorásból az igyekezzenek őket arra bírni, hogy a mezei-erdei erdőpajzok, felkarolják, támogassák.

Gyárak kékszoftálya kivárlagos képviselőire rónávkü agúia s a szakmaba reprezentáló

képviselőt keressük a helyi önk. részére, a legslább betenketi rendszeres látogatást biztosítani tud. Kizárólag szolgóknak ajánlatat kéri **VÁNCZA Gyár Budapest 10.**

Kormányfőtannácsos ünnepsége. Székesfehérvár Múzeum Egyesület választmánya mellet ünnepiesben részesítette Marosi Arnold főgimnaziumi tanár, cisztercia rendi szemort abból az alkalomból, hogy a kormányzó a Székesfehérvár városi és megyei múzeum megalapítása köré szerzett érdemei elismeréséül kormányfőtannácsosa nevezte ki. A kitüntetés városunkban is nagy örömet keltett, mivel városunkban sokszor megfordul itt élő édesanyja öv. Malics Istváné és nővére id. Reich Imréné látogatására.

Szent Bennek-rendő gyászja. Nagy Baláza, a közegeti kath. főgimnazium igazgatója a múlt szombaton hirtelen elhunyt. Heltőn délután temették Közeget város lakosainak osztályán részvétel mellett. A temetésen az öcsze, bennek székhatár képviselője voltak, ugyaziken vidékről is igen sokan vettek részt a temetésen. A temetési szertartást Jandi Bernadino kormányfőtannácsos, dömölki apát vezette nagy pápi beegedtetel.

Elhunyt felejtőző. Sokoray Elek, volt önkormányzati képviselő, meghalt. Személyi hátról felejtőzője a múlt vasárnap 55 éves korában Szombathelyen a körtörházban hosszú szenvedés után meghalt. Hóttetést háza szallították Szentgotthárdra, ahol kedden helyezték örök nyugalomra.

Kath. Legényegyet rózsás kartonbálja február 8, a Koronában.

Kirendelés. Vasvármegye alispánja az alispáni körjegyzői hivatalhoz Fehér József szombathelyi lakos, ökl. jegyzői kirendelte a tanfolyamra, bevonuló Piros István jegyzőgyakornok pótlására.

Helybeli Mária kongregáció Szent Margit ünnepélye. Múlt vasárnap délután 4 órakor szép előadást tartott a helybeli Mária kongregáció alsó szakasza a polgari főiskola tornatermében. A közönség elismerés mellett folyt le az előadás. Az ünnepélyt Kollár Geórgy pannonhalmi főiskolai tanár nyitotta meg szép beszéddel. Császár Margit, Dinkgreve Irma, Szűcs Irma, Nemeth Mária, Simon Ilt, Szabó Mária, Császár Mária, Simon Arpád, Asbóth Emil, Orádi Zoltán és Polgár Zoltán szerepeltek, az előadásokban valamenyien szépen kialakult formában játszották meg a kiosztott szerepet. Az ünnepély a pápai

A Celdömölki Kereskedők músortos estéje febr. 4-én a Griff-ben.

himnussal nyert befejezést. A harmadikkal Terezia nővér jártozott.

Celdömölki Vöröskereszt Egylet közgyűlése. Az ö szagos Vöröskereszt Egylet celdömölki fiúja a múlt vasárnap tartotta évi rendes közgyűlést a városnáz tanácsstermében Gerlits Elek főszolgabíró elnöklete alatt. Febert Lajos titkár és Rakosi Jenő pénztárnok megtették jelentéseiket, melyet a tagok tudomásul vettek.

Eljegyzés. Nagy Pál vásárosmiskelti k. tanító eljegyezte Szalay Irénket Egyházashelyéről.

Mikor az ujonc becsip. Nagy János budaörsi útonjáró bevonuló ujoncok helybeli vasuti alfononon ittas állapotban az utasokat moleztálta. A csendőr járőr elfogta és a szombathelyi honvéd állomásparancsnokhoz továbbította.

Tuzeltó díszközgyűlés. Múlt számunkban már megemlékeztünk, hogy a helybeli tűzoltóegylet február 2-án tartja köz. díszközgyűlést, melyeg a 25 évi szolgáit tűzoltók között a szolgálati érdemetszyak ki. Delben a Szólvó vendéglőben banketi lesz.

Körvadástát Kemenceszentmartonban. A múlt szerdán tartotta évi rendes körvadástátát vezé Pottlyndy Lajos a kemenceszentmartoni határban, mely alkalommal 130 dr. nyul került terítésre.

Panasznap Rábakecskeden. Február hó 4-én délután dr. Gerlits Elek főszolgabíró Rábakecskeden közegben panasznapot tart.

Iparbeszúntéletek. Nemeth János jános-házai lakos épületfa kereskedését, Nemeth János kemenceszentmartoni lakos pedig cipésziparát szúntette le.

Iparigazolványt nyertek. Toth István jános-házai lakos kisebb kőművesiparra, Reichnitzer Ernő bolai lakos pedig szatocsi iparüzésére nyert iparigazolványt.

Feladnantulfi Mezőgazdasági Kamara gyűlése a járásban. A közélet napokban a Feladnantulfi Mezőgazdasági Kamara Magyargács. Pápcsk. Könyeri és Kemencesmagási községekből gazdaggyűlést tart.

Kedvezményes gyümölcsfa. A földmívelésiügyi miniszter körrendeletet intézett a közseget előjárásokhoz, hogy akik kedvezményes gyümölcsfát akarnak igényelni, azok február hó 10 éig forduljanak a gazdasági felejtőzőséghez.

Celdömölki közseget alkalmazottak karcsonyi segetyének kiutalását a vármegye alispánja jóváhagyta.

Ikolánkülvü népművelődési előadás. Ma vasárnap délután a népművelődési előadás lesz Tokores és Kemencesmagási helyfa közsegetben, mely előadásoknak felejtőzője Tompa Kálmán nyugalmazott színigazgató előadása lesz.

Auto és kocsi összeütöközése. Pénteken, folyó hó 30-án deléltől 10 óraker a Közsegeti kavéház sarkánál egy idegen auto és a ban-

halmi tejes kocsi összeütöközött. A bálnál mai kocsi falborult, a ló is elesett; de szerencse, hogy sem a lónak, sem a kocsinak, de még a kocsinak sem történt komolyabb baja.

Női különcok. Nemcsak a férfiak hanem a nők között is vannak különcök. Így egy különc-amerikai nő elhatározta, hogy csak felejtőzőnek lesz a felesége. A női különcről rendkívül érdekes cikkel közöl Toth Vilaglapja legújabb száma, amelyben ezenkülvü különösen érdekesek a Kopaloművészek birodalma, a Farai törz, a Szakállas nő regénye című cikkel. A szavillai enekes és A maharadzsa szereleme című regények. A gazdag tartalmu képeslap-egy száma 64 oldal terjedelemben mindössze 24 fillér.

Tüz volt az apatsági majorban. Csütörtökön délután 3 óraker az apatsági majorban tüz ütött ki néhány disznóól leegott. A celdömölki tűzoltók idejében való kivonulásnak volt köszönhető, hogy a tüz tovább nem terjedt. A tüzoltásnál Kovács József majorbeli alkalmazott feje megseéört.

Tombola a vasuti bálon. Február hó elsején tartandó vasuti bála megtörténtek az utolsó sinitások. A balterem földiszivite melegben varja a mulatni vágyó közönséget. A vendégeknek azzal is kedveskedni kíván a

lorat kocsival együtt. A tombolajegyeket egy pengőért arastják majd a mulatságon.

Száz és koromfajás a lejárvali járásban. Vasárosmiske közsegetben Terestélyán és Szentivánfa közsegetben a szarvasmarhák közt száz és körömfajás lepít fel, minik következtében vasvármegye alispánja a szomszédos közsegetekhez írtaratta. Itt köztől olvasónkkal hogy a vasárosmiskelti, vármegyeszegeti és hegyfalu alispasárok elmaraduat.

Székelési zavarok, bélgörcs, puffadás, gyomorszedűlés, izgalmi állapotok, szividegesség, félelemzés, bódultság és általános rosszullet esetén a természetes Ferenc József keserűviz a gyomor és bélcsatorna tartalmát gyorsan és fájdalom nélkül kiüríti, a vérkeringést, elemozditja a tartós megkönynyebűlést szerez. Koránk legkiválóbb orvo a a Ferenc József vizet úgy félfejlesnek, mint nőknél és gyermekeknel teljes eredménnyel alkalmazzák. — A Ferenc József keserűvizet gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Kath. Legényegylet rózsás kartonbálja február 8, a Koronában.

Meglopta munkaadóját. Spissich László vönöcki földbirtokosöl ismeretlen tettesek több ízben gazdasági eszközöket loptak el. Hosszas megfigyelés után sikerült elfogni a tettest egy fiatal suhanc személyében. A feljelentés ellene megtétett.

Felhívom az apatsági birtokból házhelyhez juttatottakat, hogy esedékes kamat és tőketörlesztéseiket február hó 4 és 5-én az apatsági székház 13. sz. szobájában d. e. 9—12 óráig fizessék be.

Apatsági Intézőseget.
Autobuszjárat beszüntetés. A súlyos gazdasági helyzet minden téren érezteti hatását. Ennek következménye az is, hogy Celdömölki—Kápuvár—Csorna között ezideig fenn tartott autobus járatot beszüntették. Az autobus járatnak újból való megnyitása bizonytalan.

Új rend a segédvizsgák körül. Újabb kereskedelemi miniszteri rendelet értelmében a segédvizsgán megbukott tanoncok is ki kell adni a segédlevelet egy előírt záradékkal és a megbukott tanonc hat hónapokonként annyiszor engedhető vizsgára, míg azt sikerrel le

Eladó 12 hold föld.
szabad
a város eladó. Bővülő Baross

Konverziós keresek
Ferenc József dömölki

Hirny.
Szabó...
csödtomogéhez pedig rófósar...
és vaselény...
porcellán, ú...
a bolti rend...
pénzfizetés és a...
részéről leendő...
adatni. A ve...
ajánlatokat...
nál 1931. febr...
ajánlatok felett...
évi február hó...
dr. Scheiber...
véd irodájában...
melyen a vend...
belnek. Az...
mányt, sem...
kot nem köte...
Az érde...
tást kaphat...
noknál, ahol a...
kintbelik...
adó árknész...
becsértéke 899...
zési ára pedig

UJRA ÉLŐ!
A...
sz. 27. sz. Arzá

Ujdonság!
Impregnált papírszönyeg
1 m. széles 70 fillér.
méterje
Alkalmas falvédőnek és kályhaellenzőnek is.
Különféle mintákban kapható!
Dinkgreve Nándor papirkereskedésében.

nem teszi. A sikeres vizsga után a záradékot segédlevelet bevonnak és rendszer munkakönyvet adnak ki helyette.

Befejeződött a népszámlálás városunkban és ennek eredménye 6221 lélek. A múlt népszámláláskor 5545 lélek volt; tehát a szaporodás 676 lélek.

Ping-pong verseny. Cellődömölki ping-pongó ifjúsága ma délután 3 órától este 7 óráig az ipartestületi Otthon nagyeremben propaganda mérkőzést tart. A mérkőzés folytatása és befejezése, valamint a díjak kiosztása egy héttel később, február 8-án fog megtartatni. Belépődíj nincs. Számos látogatót kér a rendezőség.

Szegények megélezése. A cellődömölki nyomorvívó bizottsága újabban 300 kg búzát, 375 kg rozst, 4900 kg burgonyát és 160 kg babot kapott a járás községeiből. A uradalmaiból a munktelen szegények között való szétosztás végett. A könyvirodalmányok szétosztását megkezdték.

Szakkredők, klinikai vizsgálatok igazolják, hogy a természetes »Ferenc József« keserűvíz különösen agyvérzésre és guttablóésre hajlamos idősebb embereknek kitűnő szolgálatot tesz.

Lath. Legényegylet »Rózsás Estélye.« Gondos előkészületek után esetleg színdarabot nem nyújt, de értékeset, kellemeset akar és tud adni. Az estét Kisfaludy: »Kérők« vigi-tékának színdarabja vezeti be. A helyzetkomi-kum sok durrú fakaszt, néhány kitűnően vittett jellem- pár e-ztendőit hozóként mind-azai, ami aktuális magyar kérdés volt abban az időben. A tánc sorát a tuncend mutatja. Az egész estének a színet a rózsás ruha adja, a vendégeket pedig kedves szeretettel fogadja, várja, hívja. Jelszava az Egyesületnek: mindenki érezze jól magát.

Magyar nyelv- és irodalom-tudományok múlt szombatján Bóban és Nemeskocsban előadást tartott. A szépen sikerült előadásokon nagy számu közönség vett részt.

Ragados állatbetegségek a járásban. Kemeneskaplona községben sertésorban, Alsómesteri községben pedig sertéspesztis lépett fel.

A szerelmes színesz. A szerelmes színeszről rendkívül érdekes cikket írt Beregi Oszkár a Délibáb legújabb számában. A népszerű színhazi képeket ezenkívül érdekes cikket közöl Anna Pavlovárik, a legfrissebb amerikai színhazi pályákról, a művészek noteszaról és a muzsikuskok kézirataról. Sok tréfát, színhazi hírt, novellát, regényt, re-tévényt, riportot és számtalan rézkarcserült fényképet talál még az olvasó a Délibáb új szá-mában. Ara 72 oldal terjedelemben mindössze 20 fillér.

Vadászújságyon cím alatt díszes kiállításban jelent meg gyönyörűsázi Takács Gyulának a Magyar Vadászság szerkesztő-jének legújabb könyve. Ez a könyv nemcsak a szorosan vett vadászokat érdekli, hanem a nagytözség is élvezettel olvashatja a színes megírt sok vadászélményt, vadászkalandot, vadászhistóriát, amelyek az olvasó figyelmét teljesen lekötik. A sok vadászképpel ellátott 220 oldalas mű 8 pengőért kapható a szerzőnél Budapest, V. Ferenc József tér 5.

A belügyminiszter nem engedélyezi a külön vigalmiadót. Erdekes döntvényt hozott a belügyminiszter a vigalmi adó tárgyában. Orosháza község szabályrendeletét adott ki, amelyben kimondotta, hogy látványosságok, szórakozások és minden néven nevezendő vigalmak után külön vigalmi adót szed be a község javára. Ezt a vigalmiadó rendszert egyesek jótalannak tartván, megfélebbítették a belügyminiszterhez. A felelőzés folytán a belügyminiszter úgy döntött, hogy a szabályrendeletet nem hagyja jóvá. Orosháza vigalmiadója nem indokolt azon oknál fogva, hogy ilyen címen külön adó behozatalának és beszedésének nincsen külön törvényes jogalapja.

Beszámoló a »Miss Magyarország« vá-lasztásáról. A Színhazi Elet ezen a héten »Miss Magyarország« számot ad. Pontos és részletes beszámolót közöl képekben és írás-ban a »Miss Magyarország 1934.« választás minden érdekes mozzanatáról. Címlapján az új »Miss Magyarország« fényképét közli, a ri-portban pedig a vidék legszebb leányairól készült fényképeket. Ince Sándor amerikai

A Cellődömölki Kereskedők műsoros estélye febr. 14-én a Griff-ben.

cikke beszámoló a Magyar Színház premierjéről, Fedák-Bari utánpromjarról, Tókes Anna házasságának regénye teszik még érdekessé a Színhazi Elet új számát, amely rengeteg érdekes cikket és gyönyörű képeket közöl. A Színhazi Elet új száma folytatja Erdős Renée »Ez a bölcs« című nagyszerű regényét, ezenkívül három és egyfelvonásos darabmel-leketet, kottát, kézimunkaikat és harminckét oldalas gyermekújságot ad. A Színhazi Elet egyes példányainak ára egy pengő, negyede-vi előfizetési díj tíz pengő, kiadóhivatal Budapest VI. Aradi u. 8.

Kath. Legényegylet rózsás kartonbálja február 8., a Koronában.

Tisza Kálmán.

Politikai és publicisztikai tanulmány.

48) Írta: **Vécsey Tamás.**

A Kisfaludy Társaság és az Akadémia a klasszikus magyar irodalmat és tudományt szolgálta s a nemzetiség gondolatát ápolta s ezért minden jó hazafi helyeselte, hogy ezek

is részesültek. A budapesti kir. tudományegye-tem részére 1875-ben előirányzott 961.140 korona összeg 1889-ben 1.278.884 koronára emelkedik, míg az Akadémia 48.000 forint segélyt kap. A műgyűjtemet elsőrangú fős-kolava emeli Trefort és az egész kultusz-budget az 1875-évi 9.200.000 frt-tól 1889-ben 6.707.778 frt-ra emelkedik alatta.

Az ország legelső és legkiválóbb tudománysz gyűjteménye, a Magyar Nemzeti Muzeum is 114.000 frt segélyt kap, az országos levéltár pedig nagyszerű gyűjteményekkel gazdagodik Tisza alatt. Megkapja az eddig Münchenben őrzött Hunyady-levéltart, Zagraból az 1849-ben illetéktelenül lehurcolt okiratokat, a fumei és helytartó-tanacsi levéltárakat, végre az 1882-évi XXIII. tc. rendelkezése alapján az erdélyi főkormányzók, a gyula-fehervári és kolozsmonostori hiteles helyek a királyi tábla, királyi kincstári és nagyszobai fiskális levéltárak nagyerékű okiratait. De érkeztek oda becses csomók a királyi kabi-netirodából, a felség személye körüli minisz-teriumból és a letettek a Keglevich és Jekkel-falussy családoktól.

Állami függetlenségünk visszaszerzése nemzeti egyéniségünk és önértékünk kifejlődése megteremtette a magyar képzőművészet felkendődését: Barabás, Ligeti, Szécsényi, Markó, Zichy, Benicz, Munkácsy gyönyörű festményei állami költségen megszerzetvén, a Nemzeti Múzeum képtárában helyeztették el a Tisza kormány idejében.

A fafestészet kiváló mestere: Lotz, Than,

Wagner, Vastagh, Feszty képei a nemzeti muzeum és Vigadó lépcsőházát az Akadémia dísztermét, az Operaház és az esküdtársi csar-nok mennyezetét ékesítik, a kormány megrendelése, vagy segédkezése folytán.

Tisza a nemzeti színeszettel, a magyar köznevelődés hatalmas lényezőjét és országos gondozásban részesítette, nemcsak azért, mert a magyarosításnak legvonzóbb eszköze a színház, hanem azért is, hogy a komoly mű-lajukjai járó nagy művészi alkotások az ismét és a szépek élvezetét, mozdítsák elő.

A Nemzeti Színház állami javadalma, mely 1875-ben csak 71.000 frt-ra ment, 1890-ben már 99.000 frt-ra emelkedett.

Ezenfelül még az Opera, a kolozsvári és vidéki színházakra is van előirányzat 289.050 frt összegben, úgy, hogy a színművészeink évente 388.050 frt-ot, vagyis 776.100 koronát nyújtot az állam Tisza javaslatára, ki hábár elfoglatlaga következtében ritkán volt látható pesti színházakban, de gyakran gyönyörködött a művészi előadásokon, melyeket a nemzeti színház külföldre rendeztek a budai várszínházban.

Tisza Kálmán miniszterelnöki ellenjegyzésével jelent meg a Műemlékek fenntartásáról szóló törvény, mely általom alá veszi a történelmi vagy művészi emlékeink közé tar-tományokat és azok stilszerű helyreál-lításáról gondoskodik. Ennek köszönhető, hogy Steindl Imre megépítés 1881-ben elkészítette a jaaki apátság templom stilszerű restaurálásának tervét.

A szellemi termelés forgalmi értékesítése megkivánja a kiadó hivat. szabályozásokat és

plagium büntetését

A kiadóhivatal szabályozása után ma-l, hatlanul szükségessé vált a szerzői jog kérdésének rendezése. Ezt cselekszi az 1884. XVI. tc.,¹⁾ mely kizárólagos jogot biztosít a szerzőnek egész életére, halála után örökévi számarú még 50 évig. A bitorlat tiltja a bünt. A képzőművészet alkotásai is védelemben részesülnek. A Tisza kormány egyezményt kötött Ausztriával az irodalmi vagy művészi művek szerzői jogának oltalma iránt a köl-csönöség és viszonyosság alapján.

b) A nemzetiség gyűjtőművelési területi és közigazgatási szempontból.

Mindent elhárított Tisza, ami a nemze-tet darabokra tagolta s kereste azt, ami egye-sítette területileg és közigazgatásilag, mert e nélkül nincs állami erő és hatalom.

A magyar államterület egységét a koronázási hittelől és esküt a pragmatika szentio- védte. De védte a Tisza ellenjegyzésével szentesített büntetőtörvény is, mely szerint, aki a magyar állam országai között fennálló állam-

¹⁾ Az itt felsorolt adatoknak halmazát boldogult atyám gyűjtötte össze nagy szorgalommal Tisza főltői emlékböszédének írása alkalmából s e munkájában én voltam neki segítőtársam.

Négy szó! Négy szó! Négy szó!

DISKAY

MEGŐRÖKIT SZÉPÍT FIATALIT.

Vesse jól emlékezetébe e négy szót és Budapestén el ne feledje folkereani e közkedvelt mester műtermeit, hol a

legjobb anyagot

legmérészelebb kivitt

legmérészelebb árakat

kapja s hol FÉNYKÉPNAGYÍTÁSAIT postu utján beki-l-dött képek után is gyorsan és éléltűen elkészítik.

M Ű T E R M E K T

VII. Rákózi-ut 74. sz.

Magyar Dívatársarnok házában

Telefon jözet 35—89.

E lap előfizetői 25% kedvezményben részesülnek. Ezért e szelvényt **vevja ki** és rende-

II. Zsigmond-u. 36. sz.

Lukács fürdővel szemben

Telefon Automata 517—40.

léscsihez mellékelje.

Közöségét erőszakkal megvalósítani törek-
szik, az szigorúan bünteték. É a törvény ho-
zatai eladt Magyarországra területei egységét
meg akarták bontani a nemzeti követelők.
A királyhagón tül rézek elszakításán mes-
terkedtek a dák-románok és zöld szászok;
a vajdaságot feledni nem akarták a szerbek;
állami különválásról ábrándoztak a horvátok.

A horvátoknak eszükbe jutatta Tisza,
hogy Horvát-Szlavonországot magyar zászló-
súr, a bán kormányozza s az 1868. XXX.
t. cikkben nyert autonomia nem bontja meg
a magyar állam egységét. A zagrabi és vidéki
felingerelt csöcselék nem változtathat a tör-
vényes kapcsolaton.

Tisza nemzeti politikája a magyarság
evolúcióját, nemzeti politikája pedig ennek
a processzusnak békés lefolyását célozta.

A magyarság evolúciójára a szesz szem-
ben a nemzetségek békés magatartására ki-
válóan ügyelt, úgy, hogy a nemzetségi felsz-
keléseknek elejét vette s a birodalmat alko-
ló magyarság jogkörét itthon minden sértés
ellen megvédte.

A javíthatatlan pángermánokkal mind-
járt a kormány átvételekor érezte a magyar
állam hatalmát. Pechy Tamás közlekedési
miniszter már 1875. tavaszán elrendelte, hogy
a tárcájához tartozó s többnyire Ausztriától
átvett hivatalnokok záros határidő alatt igaz-
olják magyar nyelvbeli jártasságukat, külön-
ben elbocsáttatnak. Némi duggozás és nyug-
díjazás után nem maradt a közlekedési mi-
niszter alatt, aki magyarul ne tudott volna s
igy a magyar nyelvnek, mint hivatalos nyelvnek
alapvetése a vasúti és postaügyi jogalmi
váltatoknál már 1875-ben keresztülvitetett.

Az államellenesen működött nagyszabedni
eszközöket Tisza 1865-ben eltörölte. Brassót
és Széket a kolozsvári esküdtségi bíróság terüle-
téhez csatolta, a rágalmozó szász nyomdákat
törvénytiltszletre kötelezte, a magyar okta-
tatási szolgálatára nem alkalmas nagyszabedni
jogakadémiát pedig megszüntette.

Tisza idejében tüt el Budapestról, a
német színház s enyésztek el a német nép-
iskolák. Akkor hagyta el a német nyelvet a
börzebiroság és vette hivatalos nyelvéül a
magyart.

Az agitáló, Scholverein ellensúlyozására
magyar iskolaegyesület alakult 1884-ben a
magyar nemzetség és köznevelődés ápolására.
Ugyanakkor keletkezett az Emke, melynek
célja a hazafias fejlesztése volt a nemzeti
irányú művelődés által.

Grünwald Béla hívta fel a közgyűjmel
a pánszláv Maticza és a pánszláv gimnázium
k hazafiatlan s magyarellenes üzemleire.
A felhaborodott nemzeti érzületet Tisza gyor-
san lecsillapította azzal, hogy a pánszlávizmus
fészkét 1875. április 5-én széthányatta, a
felvidéki pánszláv iskolákat és a Maticzát
eltörölte.

Sokat okvetetlenkedett kormányraléptéig
a szerb egyházi kongresszus is, úgy hogy ide
mindig királyi biztost kellett küldeni. Tisza
azt az előterjesztést tette a királynak, hogy
a hazafias Augyelic Germáné neveze ki a
szerb patriarcha helyettesévé, Eneke lojalis
magatartása mellett az intranzigens elemek
kezdtek letűnő a színtérről, úgy hogy már a
kikindai program higgadtan beszél a magyar
állam érdekeiről s az egykori forradalmi szerb
párt az egyházi téren is megszűnt.

Mind a román néptribunok, mind a zöld
szászok ellenoztek az erdélyi uniót, kevesel-
ték a nemzetségi törvényt és a magyaros-
kodás elleni kezdelemre igazgatták a tanulókat
és az olvasókat. A román tulzok megfélekezése
nehezen ment, a kormánytól távol, a szom-
széd nemzeti királysághoz közel. A román
papság a tróuhoz ment panaszkodni a közok-
tatási törvények ellen. Onnan kapta meg a
kiérdemelt rendutasítást, — mint azt már
jeleztük — majd miután alkotmányesértő me-
morandummal kérték Bécsben a császári be-
avatkozást, mint lázítókat büntette őket a
biroság.

A Tribuna, Gazeta, Telegraph román
lapok államellenes agitációját a sajtóbiroság
megtorolta.

A sők lázító romániai és más piszká-
ló külföldi lapoktól a postaszállítás ked-
vezménye megvonott.

A drávántuli kereskedők ostromolták a

magyar-horvát meg egyezést s államiságunk
jelvényeit. A magyar állam hatalmának és
méltóságának emlékezetes kifejezése volt, mi-
dön Tisza Zagrabbán a megsértett nemzeti
cimert a diszben kivonult katonaság tisztelgése,
pompája s zenekíséréte mellett ünnepélyesen té-
tette vissza, miert ellenségeink dühöngtek meg
a külföldön is. Gróf Khuen-Hédervary Katoly
bán alatt megtanultak a Draván tül hódolat-
tal viseltetni az autonóm kormány iránt. Al-
talanban fondoskodott Tisza azok megbünteté-
séről, akik az ország cimereit, zászlóját be-
mocsokolták, megrongálják, leszakítják. Fenyi-
tette azt, aki ellenséges irányzatot jelző zászló-
t, cimert, vagy jelvényt használt, árult,
terjesztett.

Tisza az egyházi autonomia köpenye alá
bujtattott horvát üzemeket sem tűrte. A hor-
vát fanatikusokkal éppúgy érezte a magyar
állam hatalmát, mint a profán hitelenekkel.
A magyar preláti méltóságról megfélekedeztek
diakovari püspököt maga Ó Felsége a király
dorgálta meg, midőn a nagy horvát törekvé-
sek pártvezére a kiévi jubilaris ünnepre 1888-
ban államellenes ödvözítő tavrátot küldött.

A polgárosított magyar határvidékek ne-
hezen akart beleilleszkedni a magyar alkot-
mányos szervezetbe. Törvénnyel kellett a
házközösségi intézményt megszüntetni és pedig
úgy, hogy a megszűntetés közigazgatási uton
vitetik keresztül.

Igen fájt a szászoknak, hogy Tisza a
Királyföldet (fundus regius) megyékké változ-
tatta át s főispánok alá helyezte. A négy
váltás és három nemzet királyságát — a j-
egyenlőség válván fel, a szászoknak mint
külön nációnak kiváltságai is megszűntek s a
»szász egyetem« csak mint kulturintézet ma-
radt meg, a »szász ispan« címet pedig a
szabeni főispán viselte.

Apponyi is elismeri, hogy mesebeszéd
az, miszerint a magyar nemzet politikai egy-
ségének alapján települt nemzetségi politika
volt a világháboru egyik okozója. »A külön-
böző irredentizmusok, — írja — amelyek
területünk feldarabolására törekedtek, le nem
szűnnek, bárm.ó nemzetségi politikát követ-
tünk; csak könnyebben és kényelmesebben
boldogulnak, ha magunk teremjük meg és
szervezzük közjogilag az alakításra törekvő
nemzetségi csoportokat.«

Hazánk területének régi beosztása, noha
az integritást nem érinté, a közigazgatást be-
nította. A kéllőnél nagyobb, vagy kisebb var-
megyék, össze nem függő szabad kerületek,
kiváltságos vidékek vagy székek, hgydó és
néptelen kis királyi városok, bar történeti
alakulatok, de a középkori szakadozottság
mutatói, tarkává tették hazánk területének
térképét.

Ezt a tarkaságot Tisza megszüntette. Az
országot kikerekített törvényhatóságokra csz-
totta, melyek közt keletkeztek új vármegyék
a Királyhagón tül is, innen is. Ahol a magyar
közigazgatás érdekei megkívánták, az egyesí-
tést is keresztül vitte; pl. egyesítette Krassó
és Szörény, Abauj és Tornavármegyéket.

Nem kevesebb, mint 47. város szűnt
meg önálló törvényhatóság lenni, átalakult
rendezett tanácsu városossá és bekebelezített
a vármegyébe.

Az állam és az önkormányzati igazgat-
tást szerves kapcsolatba hozta a közigazgatási
bizottság, melyben az állami kinevezett s a
törvényhatósági választott tisztviselők együtt
működnek s meghozták a kívánatos összhang-
zatot és szükséges öszműködést a közigazgat-
ás különböző ágai között. A főispáni állás
jogkörének bővítése emelte a magyar állam-
kormány erélyes ingerenciáját s így gyérite
a nemzetségi tulkapásokat. A csendőrség
felállításával s a fővárosi rendőrség államo-
sításával Tisza jó szolgálatot tett a közbiz-
tosság ügyének, mely a közigazgatás egyik
főfeladata.

Mind a közigazgatás javítását, mind a
magyar nyelv terjedését munkálta a minősí-
tési törvény is, mely államvizsgával igazolt
előkészültséget követel az állami és törvény-

1) Leírtuk ennek az eseménynek a részleteit
a véderőreform tárgyalásánál.

2) A törvényjavaslatot a Móricz Pál, Szilágyi
Dezso, Pulszky Agost és Szontagh Pál véleményé-
nek jakerése után nyújtotta be Tisza.

hatósági tisztviselőktől. Az államvizsga s az
ezt póló doktorátus csak magyarul volt letehető.
(Bo. y. t. köv.)

Kisebb-nagyobb HÁZHELYEK eladók.

Cim a kiadóhivatalban.
Eladó ház.

Celdömölkön, az Árpád-ucca 7.
szám alatti ház két egyszobás lakással
és a szükséges mellékhelyiségekkel azon-
nal eladó. Vevők e lap szerkesztőségé-
ben érdeklődhetnek.

Képeskönyvek meséskönyvek

leszállított árban

Képeskönyvek: darabja 60 fillér.

- Trefás képek
- Baba világ
- Mi van benne?
- Játszva számolunk
- Tessók besétálni
- Mulató-állatok
- Első ABC
- Képes számoló
- Mókás képek
- Apró állatok
- Kócos Peti
- A mi állataink stb. stb.

Meséskönyvek: díszkötésben darabja 2 pengó

- Régi emlékek, A méhvadász
- A vad hattyuk
- Sári bátor ifjusága
- Állatok meséinek
- Barlanghy Balambér stb. stb.

Emlékkönyvek!
Képeslap-albumok!
Játékaruk féláron!
Dinkgreve Nándor
papirkeresk. Celdömölkön.

sból álló
Z
mellékhelyi-
ijus elsőjére
adó.
el is adó.
vatalban.

PHATÓ!
bajok
elése.
der Árpád
korvos
Ara 2-40 P.
unk kiadó-
an.

Ház.
Árpád-ucca 7.
szobás lakással
blyiségekkel azon-
szerkesztőségé-

velésének
ozna, mielőtt köny-
észítésére utasítást
bízalommal
fites Könyvszak-
ertőhöz, az Adó
hez Budapest, VIII.
Jozsef 322-60.
vales szempontjából.
lenőző Könyvszak-
kelt rédi.
kítését, revízióját,
tarthatóti és
és orakonyvelést,
Grését.
kadvezmény lett

redd-buzi
velőjének
adna,
Vargha
és Könyvllni
Jozsef körli
tanácsért
Könyvvisz
arri
Vállal: Könyv
rendbehozatal,
peres elszí

VALÓSÁG!
árból
20%

Lakati
kifogástalan
vaskaput,
rendszerű
vagy javítást
oloml

Kinior
lakatos-d
ot esen lap e'd-
Park Szálla-
Szemben a
kezési oldalával.

almi aján-
zheti be, ahol

nagy pir
ságtól stb.
b
6-12-18
A ház
Cim
Dániel
szaküzlete
Hirdessen
Telefon 80.